

І. М. Романишин,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ)
igor.romanyshyn@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті проаналізовано типові задачі діяльності вчителя іноземних мов у межах навчальної, гностичної, виховної, розвивальної, планувальної, організаційної, контролюючої та діагностичної функцій, зазначених у Галузевому стандарті вищої школи та педагогічній літературі. Дано визначення поняття "контрольно-оцінювальна компетентність учителя ІМ", розкрито її компоненти. Обґрунтовано педагогічні умови ефективної підготовки майбутнього вчителя ІМ до реалізації контрольно-оцінювальної компетентності у закладах освіти.

Ключові слова: підготовка учителя ІМ, функції діяльності учителя, контрольно-оцінювальна компетентність, педагогічні умови.

Постановка проблеми у її загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими або практичними задачами. Реформування іншомовної освіти в загальноосвітній школі, зростаючі вимоги до професійного рівня фахівця XXI століття загалом та вчителя іноземних мов (ІМ) зокрема, які відображені у нормативних документах МОН України (Закон України "Про вищу освіту") та Ради Європи (Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, Європейський мовний портфель, Європейський портфель майбутнього учителя іноземних мов), результати дослідження сучасного стану підготовки вчителів ІМ в Україні, отримані в межах спільного проекту Британської Ради в Україні та МОН України "Шкільний учитель нового покоління" [1], які виявили недостатню репрезентативність у змістовому компоненті навчальної програми з курсу "Методика викладання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах" тих виробничих функцій, задач діяльності та вмінь учителя ІМ, що відповідають вимогам часу, роблять проблему якісної підготовки майбутніх учителів у ВНЗ надзвичайно актуальною сьогодні.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблема професійної підготовки учителя на основі компетентнісного підходу розглядалася багатьма українськими науковцями (В. Бондар, Н. Бібік, А. Лісніченко, О. Локшина, О. Овчарук, О. Пахомова, О. Пометун, О. Савченко та ін.). Зокрема, різні аспекти теоретико-методичної підготовки майбутніх філологів/вчителів ІМ розкриті в дослідженнях О. Бігич, Н. Божко, Н. Бориско, І. Задорожної, Є. Карпенко, Р. Кравця, Е. Манжос, Л. Морської, О. Мазко, В. Миськів, С. Ніколаєвої, К. Павелків, І. Пінчук, С. Роман, Н. Чернігівської, Г. Шролик та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових доробок з проблем моделювання змісту навчання та організаційних форм його реалізації й оцінювання результатів (О. Молокович, В. Осідак, О. Петрашук, О. Українська, С. Шукліна та ін.) з часу впровадження "компетентнісного підходу в українській освіті" [2], питання підготовки майбутнього вчителя ІМ до реалізації функцій контролю та діагностики в загальноосвітніх навчальних закладах (ЗНЗ) не були предметом окремого вивчення, що зумовлює доцільність цієї наукової розвідки. **Метою статті** є виокремлення та характеристика складових контрольно-оцінювальної компетентності майбутнього вчителя іноземних мов, розкриття педагогічних умов її ефективної реалізації.

Виклад основного матеріалу. Ефективність роботи вчителя залежить від сформованості у нього навичок, вмінь і компетенцій відповідно до визначених у нормативних документах типових задач діяльності вчителя ІМ, його кваліфікаційних характеристик. Здійснення систематичного контролю якості знань учнів є одним із багатьох завдань учителя [3: 63].

Діяльність учителя ІМ у ЗНЗ різних типів відповідно до Галузевого стандарту вищої освіти (2004) зводиться до виконання навчальної, гностичної, виховної, розвивальної, планувальної, організаційної, контролюючої та діагностичної функцій на основі системи вмінь, що забезпечують реалізацію типових завдань у межах кожної з виробничих функцій. Зокрема, типовою задачею діяльності вчителя в межах контролюючої функції Стандартом визначено: "контролювати процес навчання та рівень сформованості знань, вмінь та навичок" в учнів. Зокрема, учитель покликаний: "забезпечити цілісність процесу навчання, на кожному етапі вміти контролювати відповідність змісту, форм, методів цільовим установкам і завданням процесу навчання шляхом застосування різних методів усного та письмового контролю; в процесі навчання ІМ фіксувати помилки та труднощі, роз'яснити учням можливі шляхи їх подолання, створювати умови для формування в учнів вмінь самоконтролю; залежно від мети навчання, спираючись на психологічні особливості застосування контролю на різних етапах навчання, вміти конструювати матеріали для поточного, рубіжного та підсумкового контролю оволодіння учнями ІМ; враховуючи наявність комп'ютерних форм контролю, вміти застосовувати їх в процесі навчання ІМ;

забезпечити об'єктивність контролю шляхом застосування різних методів та аналізу отриманих результатів" [4: 24-25].

Грунтовний аналіз типових задач діяльності та вмінь учителя ІМ в межах комунікативно-навчальної, гностичної, конструктивно-плануючої, організаторської, освітньої, виховної та розвиваючої виробничих функцій, визначених колективом авторів під керівництвом доктора педагогічних наук, професора С. Ю. Ніколаєвої [5], виявив, що контроль і оцінювання як педагогічні категорії відображені в кожній з них і є набагато ширшими поняттями, оскільки виходять за межі звичного контролю знань учнів і виставлення оцінок. Так, для виконання типових задач **комунікативно-навчальної функції** вчителя – *сформувати в учнів мовленнєву, мовну, соціокультурну іношомовну компетенції та навчальну компетенцію* – вчитель ІМ повинен уміти: 1) аналізувати і критично оцінювати зразки різножанрових аудіо текстів (діалогічних, монологічних, прагматичних, фабульних; описів, розповідей, повідомлень, роздумів тощо та художніх, науково-популярних, публіцистичних текстів для читання з урахуванням можливих труднощів їх сприймання учнями; обирати адекватні способи контролю основного, повного, точного розуміння учнями змісту тексту, вмінь вибіркового читання; складати контрольні завдання для визначення рівня володіння учнями умінням аудіювати та читати тексти; оцінювати рівень сформованості в учнів рецептивних навичок і вмінь за відповідними критеріями; 2) виділяти об'єкти контролю мовленнєвих умінь учнів у діалогічному, монологічному мовленні; складати контрольні завдання для оцінювання рівня їх сформованості за відповідними критеріями; 3) розробляти письмові контрольні роботи різного призначення; виділяти об'єкти контролю мовленнєвих умінь учнів у писемному мовленні; складати контрольні завдання для визначення рівня сформованості мовленнєвих умінь учнів у писемному мовленні; оцінювати рівень сформованості мовленнєвих умінь учнів у писемному мовленні за відповідними критеріями; 4) контролювати ефективність оволодіння учнями іношомовними мовленнєвими вміннями в чотирьох видах мовленнєвої діяльності; 5) виражати ІМ (в усній і письмовій формах) парціальні оцінки: схвалення, несхвалення, похвалу, докір, зауваження тощо; реагувати на неправильну відповідь, висловлювання, мотивувати оцінку та спрямовувати учнів на виправлення помилок; виявляти і методично грамотно виправляти помилки учнів в усному та писемному мовленні; 6) виділяти об'єкти контролю слухових / вимовних навичок учнів; добирати та складати контрольні завдання для визначення рівня сформованості фонематичного та інтонаційного слуху та вимовних навичок учнів; оцінювати рівень сформованості слухових, вимовних навичок учнів за відповідними критеріями; виявляти та класифікувати помилки у вимові учнів і методично правильно їх виправляти; 7) аналізувати і критично оцінювати наведені зразки фрагментів уроків з формування лексичних навичок; виділяти об'єкти контролю рецептивних, ре/продуктивних лексичних навичок учнів; добирати та складати контрольні завдання для визначення рівня сформованості рецептивних, ре/продуктивних лексичних навичок; оцінювати рівень їх сформованості в учнів за відповідними критеріями; помічати та методично правильно виправляти лексичні помилки учнів; 8) аналізувати і критично оцінювати наведені зразки фрагментів уроків з формування граматичних навичок; виділяти об'єкти контролю рецептивних, ре / продуктивних граматичних навичок учнів; добирати та складати контрольні завдання для визначення рівня сформованості рецептивних, ре/продуктивних граматичних навичок; оцінювати рівень їх сформованості в учнів за відповідними критеріями; помічати та методично правильно виправляти граматичні помилки учнів; 9) аналізувати і критично оцінювати запропоновані диктанти, контрольні лексико-граматичні роботи та інші види вправ для формування орфографічних навичок письма в учнів; добирати з інших джерел / складати самостійно контрольні завдання для визначення рівня сформованості орфографічних навичок учнів; оцінювати рівень сформованості орфографічних навичок учнів за відповідними критеріями; 10) контролювати ефективність оволодіння учнями іношомовними мовленнєвими навичками – рецептивними і ре / продуктивними; 11) виявляти і коректувати хибні навчальні дії учнів в оволодінні ІКК; перевіряти та оцінювати рівень володіння учнями способами і прийомами самостійної роботи; володіти способами і прийомами навчання учнів само- та взаємоконтролю при виконанні письмових вправ і завдань; визначати можливі прийоми і форми контролю навчальної компетенції учнів [5: 18-48].

Для успішного виконання типових задач **гностичної функції** – *аналізувати і прогнозувати навчальну діяльність учнів, а також професійну діяльність (як власну, так і інших учителів)* учитель ІМ повинен уміти: 1) аналізувати власні мовні й мовленнєві помилки, допущені у навчальному іношомовному спілкуванні, та визначати шляхи їх корекції та попередження; 2) досліджувати індивідуально-психологічні та вікові особливості учнів та їх вплив / взаємозв'язок із рівнем їх успішності з ІМ (з процесом оволодіння ними ІМ); 3) аналізувати діяльність учнів у ході оволодіння ними мовним матеріалом, формування мовленнєвих навичок і розвитку мовленнєвих умінь; прогнозувати їх помилки та визначати шляхи їх попередження та корекції; 4) аналізувати системи і комплекси вправ підручника та оцінювати можливість забезпечення формування і розвитку за їх допомогою мовленнєвих навичок і вмінь до певного рівня; 5) аналізувати матеріали підручника, які призначені для контролю знань, умінь і навичок учнів, з точки зору їх валідності, достовірності, різноманітності, частотності, практичної

цінності, ефективності корекції та управління пізнавальною діяльністю учнів; 6) оцінювати активність учнів на уроці; 7) оцінювати чіткість, точність і доступність формулювання вчителем завдань (команд, інструкцій, коментарів, пояснень, прикладів виконання вправ); 8) здійснювати оцінку зверненості мовлення вчителя до учнів; 9) здійснювати оцінку результативності уроку, визначати конкретні досягнення учнів на уроці (чого навчилися); 10) оцінювати об'єктивність та мотиваційний потенціал виставлених учителем оцінок; 11) встановлювати ефективність застосованих прийомів поточного контролю, оцінювати їх адекватність цілям уроку та його об'єктам; 12) визначати рівень сформованості спеціальних навчальних умінь для реалізації самостійної роботи, зокрема здійснювати самоконтроль, самокорекцію та самооцінювання; 13) визначати способи індивідуалізованого контролю та співвідносити їх із загальними вимогами до рівня сформованості мовленнєвих умінь учнів; 14) визначати рівень розвитку якостей мислення учнів, серед яких зростання самосвідомості та контролю за власною діяльністю; 15) виділяти об'єкти контролю в ході навчально-виховного процесу (НВП) з ІМ та встановлювати їх якісні та кількісні показники згідно зі стандартами; 16) класифікувати помилки учнів в усному та писемному мовленні за причинами виникнення і визначати шляхи їх попередження, корекції та усунення; 17) аналізувати певні види, форми та засоби контролю з точки зору їх адекватності функціям зворотнього зв'язку, оціночної, навчальної та розвиваючої; 18) досліджувати ефективність засобів контролю в конкретних умовах навчання (певна група, рівень школи, ступінь навченості, вид контролю, мета тощо); 19) досліджувати та визначати рівень сформованості спеціальних навчальних умінь у різних видах мовленнєвої діяльності, які необхідні для того, щоб учень міг здійснювати само- / взаємоконтроль та виконувати контрольні завдання вчителя; 20) виявляти рівень лінгвістичної і / або комунікативної компетенції в учасників дидактичного мовного тестування та аналізувати отримані результати з точки зору якості (валідності) тестів та успішності (ефективності) навчання [5: 48-60].

Успіх реалізації конструктивно-плануючої функції – *планувати і творчо конструювати НВП з ІМ з урахуванням особливостей навчання ІМ учнів певного рівня* – залежить від сформованості у вчителя наступних умінь: 1) визначати способи підсумкового, рубіжного, тематичного контролю для кожного року навчання ІМ; 2) планувати роботу з формування та розвитку в учнів спеціальних навчальних умінь – самоконтролю, взаємоконтролю, само / взаємо корекції – як фактора, що сприяє інтенсифікації навчально-комунікативної діяльності учнів на уроці та вдома; 3) планувати види та форми контролю навчально-комунікативної діяльності учнів адекватно його об'єктам і цілям, зокрема при складанні всіх видів планів; 4) планувати об'єктивне аргументоване оцінювання рівня сформованості навичок, розвитку вмінь, зрілості знань учнів згідно з вимогами Програми та Державного стандарту з ІМ; 5) планувати комплексне оцінювання учнів; 6) створювати власні (нові, оригінальні) та творчо використовувати існуючі засоби контролю: для само- та взаємоконтролю, само- та взаємокорекції, зокрема лінгводидактичні тести в конкретних умовах навчання; 7) планувати проведення індивідуалізованого контролю рівня сформованості мовленнєвих навичок та вмінь учнів відповідно до їх індивідуальних особливостей; 8) складати навчальні вправи за безпосередньою та опосередкованою участю вчителя і планувати забезпечення їх виконання необхідними дидактичними матеріалами й засобами контролю; 9) складати контрольні вправи (слухові диктанти, лексико-граматичні контрольні роботи, вправи тестового характеру) для перевірки володіння учнями іншомовними вміннями та навичками; 10) творчо використовувати засоби контролю, що входять до компонентів НМК, та контрольні завдання чинних підручників і посібників, створювати засоби для різних видів контрольних робіт; 11) розробляти контрольні роботи, визначати їх цілі та режими виконання; 12) складати лінгводидактичні тести різного характеру з метою підвищення об'єктивності та посилення комплексного характеру контролю; 13) вносити до всіх видів планів методичні зміни (корективи) щодо виду, об'єктів, форми та засобів контролю; 14) планувати контрольне завдання як вправу (мета, певні мовленнєві дії учнів, керівна функція вчителя, мовленнєвий продукт тощо); 15) планувати проведення всіх видів контролю з дотриманням вимог цілеспрямованості, репрезентативності, об'єктивності та систематичності; 16) створювати матеріали для здійснення учнями самоконтролю та самокорекції; 17) планувати види, форми та засоби контролю з метою реалізації функцій зворотнього зв'язку, оціночної, навчальної та розвиваючої функцій; 18) планувати здійснення рубіжного та підсумкового контролю рівня сформованості мовленнєвих навичок і вмінь учнів згідно з вимогами Програми та стандартів з ІМ, зокрема з орієнтацією на програму екзаменів у певному класі [5: 60-72].

Для успішного виконання типових задач організаторської функції – *проводити уроки і позакласні заходи з ІМ з урахуванням особливостей учнів певного ступеня* – учитель ІМ повинен уміти: 1) організувати та здійснювати підсумковий, рубіжний і тематичний контроль тими способами і в терміни, які визначені тематичним і календарно-річним планами; 2) адаптувати своє мовлення до конкретних умов навчання, зокрема під час контролю, оцінки та корекції діяльності учнів у процесі виконання вправ; 3) організувати контроль, взаємоконтроль та самоконтроль іншомовної діяльності учнів на уроці; 4) здійснювати об'єктивне оцінювання роботи учнів на певних етапах і за весь урок, аргументувати і коментувати виставлені оцінки; 5) перевіряти та оцінювати письмові контрольні роботи,

організувати роботу учнів з помилками, формувати навички само- та взаємокорекції на уроці; 6) оцінювати та коментувати відповіді учнів згідно з вимогами Програми до кожного виду мовленнєвої діяльності; 7) фіксувати помилки учнів в усному та писемному мовленні з метою подальшого аналізу та надання допомоги учням щодо їх усунення; 9) використовувати ТЗН та програмовані матеріали у процесі контролю; 10) організувати і здійснювати різні форми контролю: індивідуальний, парний, фронтальний; усний / письмовий; одно / двомовний; контроль з боку вчителя; само- та взаємоконтроль; 11) організувати методично коректне виконання учнями контрольних робіт, тестів, контрольних завдань; 12) проводити рубіжний та підсумковий контроль з домінуючою функцією оцінювання; 13) оцінювати результати тестування за заздалегідь визначеними критеріями; 14) оцінювати результати усіх видів контролю та інтерпретувати їх; 15) проводити поточний, тематичний і підсумковий контроль володіння учнями аудіюванням, діалогічним і монологічним мовленням, читанням, письмом, писемним мовленням; 16) проводити індивідуалізований контроль рівня сформованості мовленнєвих умінь і навичок учнів відповідно до їх індивідуальних особливостей; 17) забезпечувати ефективний зворотній зв'язок, що свідчив би про те, як учні беруть участь у роботі; 18) оформляти (вести, заповнювати) звітну документацію (результати поточного, тематичного, рубіжного та підсумкового контролю, зокрема річних та випускних екзаменів) з метою відображення успішності учнів та власної професійної діяльності; 19) забезпечувати методично коректне оформлення виконуваних учнями лінгводидактичних тестів, оформляти результати тестування згідно з чинними вимогами [5: 72-81].

Реалізації освітньої функції сприятимуть вмінню вчителя ІМ: 1) залучити учнів до пізнавальної діяльності [5: 83-84], зокрема до отримання інформації про те, як контролюється НВП та як оцінюється успішність їх однолітків у країні, мова якої вивчається, проведення порівняння цих явищ з українською дійсністю; 2) сформувати в учнів уміння вчитися, зокрема здійснювати самоконтроль власної навчальної діяльності на уроці та під час самостійної роботи вдома.

Реалізація виховної функції передбачає вміння вчителя ІМ здійснювати виховний вплив на учня засобами різноманітних видів і форм контролю й оцінювання результатів їх навчальної діяльності, а розвиваючої – підтримувати увагу учнів через постійний контроль за виконанням навчальних завдань; формування в них основ індивідуального стилю роботи над власними мовними і мовленнєвими помилками; розвиток в них готовності до подальшої роботи над їх усуненням [5: 87-90].

Беручи до уваги розмежування понять "компетентність" і "компетенція" в педагогічній думці [6: 32-33; 7] та оперуючи визначеннями, які подані в Державному стандарті ("компетенція – суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень у певній сфері діяльності людини", а "компетентність – набута у процесі навчання здатність особистості, яка складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці") [8], вважатимемо розглянуті нами вище види діяльності в межах виробничих функцій вчителя, які повністю інтегруються контролем і оцінюванням – компетенціями вчителя у сфері моніторингу якості навчально-виховного процесу з ІМ. Успішність такої діяльності значною мірою забезпечується за умов сформованості у майбутнього вчителя ІМ контрольної-оцінювальної компетентності, яка, в свою чергу, є складовою методично-професійної компетентності вчителя ІМ.

Беручи до уваги особистісні якості (здатність до педагогічної діяльності, організації навчально-виховного процесу на рівні сучасних вимог), предметно-теоретичну, психолого-педагогічну та дидактико-методичну готовність до здійснення педагогічної діяльності, спроможність результативно діяти й ефективно розв'язувати стандартні та проблемні ситуації, що виникають у процесі навчання, характеристики професійної компетентності вчителя та ґрунтуючись на положенні І. Зимньої про те, що кожна компетентність має мотиваційний (готовність до виявлення компетентності), когнітивний (володіння знанням змісту компетентності), поведінковий (уміння, навички, досвід виявлення компетентності в різноманітних ситуаціях) та ціннісно-смісловий (ставлення до змісту компетентності) аспекти [9: 27], визначасмо *контрольно-оцінювальну компетентність вчителя ІМ* як складне, багаторівневе утворення, основу якого становлять професійні (предметно-теоретичні, психолого-педагогічні, дидактико-методичні) знання, мовні та мовленнєві іншомовні комунікативні компетенції, компетенції з контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів, знання й вміння організації ефективної педагогічної взаємодії під час корективної діяльності, вміння здійснювати рефлексію власної контрольної-оцінювальної діяльності та планувати її удосконалення, вміння аналізувати й оцінювати таку ж діяльність колег і, за необхідності, надавати їм практичну допомогу.

В структурі контрольної-оцінювальної компетентності виділяємо мотиваційно-ціннісний, когнітивно-діяльнісний і рефлексивно-творчий компоненти, котрі реалізуються на двох рівнях: 1) *професійних знань і розуміння того, як здійснюють оцінювання і моніторинг результатів навчання з ІМ*, а саме: знання вимог щодо оцінювання певних змістових ліній, зазначених у державних стандартах та шкільній програмі, в тому числі тих, що є об'єктами вимірювання під час зовнішнього незалежного оцінювання; знання різних підходів до оцінювання, в т. ч. важливості формуального оцінювання; знання того, як використовувати статистичну інформацію, доступну на місцевому і національному рівнях, для оцінки ефективності власного викладання, як проводити моніторинг поточної успішності учнів і підвищувати

рівні їх досягнень; знання того як використовувати доповіді й інші офіційні зовнішні джерела інформації стосовно оцінювання з метою забезпечення учнів точним і конструктивним зворотнім зв'язком щодо їхніх досягнень, успішності, сильних сторін і тих, над якими варто працювати, в т. ч. за індивідуальними планами розвитку; 2) професійних умінь оцінювати, здійснювати моніторинг і забезпечувати зворотній зв'язок, а саме: ефективно використовувати низку відповідних прийомів, методів і стратегій (наприклад, спостереження, фіксування результатів та ін.) як основи для покладання підвищених цілей та здійснення моніторингу успішності учнів і рівнів їх досягнень; надавати учням, колегам, батькам / опікунам вчасний, точний і конструктивний коментар щодо досягнень учнів і тих аспектів, які потребують покращення; надавати учням підтримку і керівництво щодо здійснення ними рефлексії власної навчальної діяльності й урахування оцінюючого коментаря вчителя, визначення досягнень, постановка цілей на удосконалення рівня володіння ІМ, в т. ч. шляхом автономного навчання; використовувати оцінювання з метою діагностування потреб учнів і, на основі отриманих результатів, ставити реалістичні та підвищені цілі для досягнення ними, які знайдуть втілення у плануванні й, за необхідності, коректувати власну подальшу викладацьку діяльність.

Якісна підготовка майбутнього вчителя ІМ до реалізації контрольної-оцінювальної компетентності, на нашу думку, залежить від забезпечення низки педагогічних умов, а саме: використання інтерактивних форм організації навчання при читанні курсу "Методика викладання іноземної мови у ЗНЗ" – лекцій-диспутів, лабораторних занять у ЗНЗ, майстерень, самостійної роботи; якісне оновлення змісту та постановка конкретних практичних завдань пропедевтичної та виробничої практик; інтегрування кращого досвіду контролю й оцінювання в практику навчання у ВНЗ (ознайомлення з видами контролю, формами та методами оцінювання, для того щоб максимально правильно та якісно здійснювати контроль рівня навчальних досягнень студентів (викладачі), вміти співвіднести власні досягнення з критеріями і шкалою оцінювання (студенти); дотримання основних принципів оцінювання – 1) треба мати чітку концепцію усіх запланованих навчальних результатів; 2) треба використовувати різні методи оцінювання; 3) варто брати до уваги навчальну відповідність методів оцінювання; 4) потрібна адекватна вибірка виконавських умінь студентів; 5) потрібно, щоб застосовувані методи були справедливими; 6) треба конкретизувати критерії визначення успішного виконання; вони повинні бути валідними та транспарентними; 7) потрібний зворотний зв'язок зі студентами (feedback), що наголошує на сильних сторонах виконання та слабких сторонах, над якими треба працювати; 8) оцінювання має підтримувати комплексна система виставлення балів і звітування; навчання професійно-орієнтованій іншомовній комунікації на заняттях з практичного курсу основної іноземної мови на старших курсах; використання інноваційних засобів та прийомів мовної та методичної підготовки учителя ІМ – наприклад, використання ІКТ, проектної роботи, кейс-методу, Loop-input, peer / team teaching; читання авторських спецкурсів "Theory and Practice of Written English: Punctuation", "Error Correction and Dealing with Errors", "Language Testing and Assessment"; автономне навчання – наприклад, guided reading, Reflective Journal, Steps to Success ЕТТО course; побудова усього процесу підготовки майбутнього вчителя ІМ з опорою на Програму з ІМ, Галузевий стандарт, Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (CEFR); організація студенто-зорієнтованого навчання, якому властивий діалоговий, партнерський характер взаємин між викладачем і студентами, в якому студент здатний брати на себе відповідальність за навчальні результати та критично оцінювати власну готовність до майбутньої професійної діяльності (наприклад, за допомогою "я вмію-дескрипторів" Європейського мовного портфелю (ELP) та Європейського портфелю майбутнього вчителя іноземних мов (EPOSTL).

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, успішність процесу підготовки майбутнього вчителя ІМ до реалізації контрольної-оцінювальної компетентності залежить в основному від дотримання зазначених вище умов, форм, методів, прийомів і принципів організації навчального процесу з ІМ загалом і забезпечення ефективного оцінювання та моніторингу якості навчальних досягнень студентів зокрема. **Перспективу подальшого дослідження** вбачаємо в побудові моделі та обґрунтуванні технології формування контрольної-оцінювальної компетентності майбутнього вчителя ІМ у процесі фахової підготовки у ВНЗ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Шкільний учитель нового покоління. Допроєктне базове дослідження (березень 2013 – березень 2014). – К. : Ленвіт, 2014. – 60 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики / [під заг. ред. О. В. Овчарук]. – К. : "К.І.С.", 2004. – 112 с.
3. Кваліфікаційні характеристики професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів. – К. : Міністерство освіти і науки України, 2013. – 109 с.
4. Галузевий стандарт вищої освіти за спеціальністю 6.010100 Педагогіка і методика середньої освіти. Іноземна мова. – К. : Міністерство освіти і науки України, 2004. – 154 с.

5. Виробничі функції, типові задачі діяльності та вміння учителя іноземної мови (спеціаліста) / [колектив авторів під керівництвом С. Ю. Ніколаєвої]. – К. : Ленвіт, 1999. – 96 с. – "Бібліотечка журналу "Іноземні мови", вип. 4 /99.
6. Дружилова С. А. Этапы формирования профессиональной компетентности / С. А. Дружилова // Непрерывное образование как условие развития творческой личности : [сб. мат. Фестиваля педагогического творчества, (28–29 августа 2000 г.)] – Новокузнецк : ИПК, 2001. – С. 32–36.
7. Пересторонина И. Л. Особенности формирования профессиональной компетентности будущего учителя при изучении второго иностранного языка / И. Л. Пересторонина // Научное исследование и российское образование : идеи и ценности 21 века : [материалы 6-й междисциплинарной научно-практической конференции аспирантов и соискателей, (3–4 апреля 2003 года)] / [сост. Н. В. Фанькина]. – М. : АПК и ПРО, 2003. – С. 177–181.
8. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – К. : Кабінет Міністрів України, 2011. – С. 3. – Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua/often-requested/state-standards/>.
9. Скворцова С. О. Професійно-комунікативна компетентність учителя початкових класів : [монографія] / С. О. Скворцова, Ю. С. Вторнікова. – Одеса : Абрикос Компани, 2013. – 290 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Schkilnyy uchyitel novoho pokolinnia. Doproektnye bazove doslidszennia (berezen 2013 – berezen 2014) [New Generation School Teacher. Baseline Study (March 2013 – March 2014)]. – К. : Lenvit, 2014. – 60 s.
2. Kompetentnisnyu pidkhid u suchasniy osviti : svitovyy dosvid ta ukrainski perspektivy : Biblioteka z osvitiyoy polityky [Competence Approach in the Modern Education : the World's Practice and Ukrainian Perspectives : the Library on the Educational Policy] / [pid zah. red. O. V. Ovcharuk]. – К. : "K.I.S.", 2004. – 112 s.
3. Kvalifikatsiyni kharakterystyky profesiy (posad) pedagogichnykh ta naukovo-pedagogichnykh pratsivnykiv navchalnykh zakladiv [Qualification Characteristics of Professions (Positions) of Educators and Scientists at Educational Institutions]. – К. : Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, 2013. – 109 s.
4. Galuzevyy standart vyshchoyi osvity za spetsialnistyu 6.010100 Pedagogika i metodyka serednoyi osvity. Inozemna mova [Field Standard of Higher Education for the Specialty 6.010100 Pedagogy and Methods of Secondary Education. Foreign Languages]. – К. : Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, 2004. – 154 s.
5. Vyrobnichi funktsiyi, typovi zadachi diyalnosti ta vminnia uchytelia inozemnoyi movy (spetsialista) [Vocational Functions, Typical Activity Tasks and Skills of a Foreign Language Teacher (Specialist)] / [kolektyv avtoriv pid kerivnytstvom S. Yu. Nikolayevoyi]. – К. : Lenvit, 1999. – 96 s. – "Bibliotekha zhurnalu "Inozemni movy", vyp. 4 /99.
6. Druzhlyova S. A. Etapy formirovaniia professionalnoy kompetentnosti [Stages of Professional Competence Formation] / S. A. Druzhlyova // Neprerivnoe obrazovanie kak uslovie tvorcheskoy lichnosti [Lifelong Education as the Condition of the Creative Personality] : [sb. mat. Festivalia pedahohicheskogo tvorchestva, (28–29 avgusta 2000 g.)] – Novokuznetsk : IPK, 2001. – S. 32–36.
7. Perestoronina I. L. Osobennosti formirovaniia professionalnoy kompetentnosti budushchego uchytelia pri izuchenii vtorogo inostrannogo yazyka [Peculiarities of Forming the Professional Competence of a Future Teacher while Studying the Second Foreign Language] / I. L. Perestoronina // Nauchnoe issledovanie i rossiyskoe obrazovanie : idei i tsennosti 21 veka [The Scientific Research and Russian Education : Ideas and Values of the XXI Century] : [materialy 6-y mezhdistiplinarnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii aspirantov i soiskatelei 3–4 apreliia 2003 goda] / [sost. N. V. Fankina]. – М. : АПК и ПРО, 2003. – С. 177–181.
8. Derzhavnyy standart bazovoyi i povnoyi zagalnoyi serednoyi osvity [State Standard of Middle and High Secondary School Education] [Elektronnyy resurs]. – К. : Kabinet Ministriv Ukrainy, 2011. – S. 3. – Rezhym dostupu : <http://old.mon.gov.ua/often-requested/state-standards/>.
9. Skvortsova S. O. Profesiyno-komunikativna kompetentnist uchytelia pochatkovykh klasiv [Professional-Communicative Competence of a Primary School Teacher] : [monografiia] / S. O. Skvortsova, Yu. S. Vtornikova. – Odessa : Abrykos Kompani, 2013. – 290 s.

Матеріал надійшов до редакції 17.04. 2015 р.

Романишин И. М. Теоретические аспекты подготовки будущего учителя иностранных языков к реализации контрольно-оценивающей компетентности.

В статье анализируются типичные задачи деятельности учителя иностранных языков в рамках учебной, гностической, воспитательной, развивающей, планирующей, организационной, контрольной и диагностической функций, которые прописаны в Отраслевом стандарте высшей школы и психолого-педагогической литературе. Дается определение понятия "контрольно-оценивающая компетентность учителя ИЯ", раскрываются ее компоненты. Обосновываются педагогические условия эффективной подготовки будущего учителя ИЯ к реализации контрольно-оценивающей компетентности в заведениях сферы образования.

Ключевые слова: подготовка учителя ИЯ, функции деятельности учителя, контрольно-оценивающая компетентность.

Romanyshyn I. M. Theoretical Aspects of the Future Foreign Language Teacher's Training for the Realization of the Control and Evaluation Competence.

The research deals with the problem of the foreign language (FL) teacher's training in the sphere of control and evaluation of the pupils' progress and achievement. The material of the research is the Field Standard of Higher Education and the pedagogical and psychological literature relating to the training of future FL teachers. The scientific methods used are: analysis and synthesis of resources and expert opinion. The typical tasks of a FL teacher's activity within the functions performed (educational, Gnostic, developmental, planning, organization, control and diagnostic) are characterized. The results obtained are: the definition of "control and evaluation competence of a FL teacher" has been worked out and its components have been singled out (professional knowledge of the subject, pedagogy, psychology and methodology; language and speech communicative competences; assessment skills; organizational skills of the effective pedagogical interaction during the correction activity; skills reflecting their own control and evaluation activities and planning their improvement; skills of analysis and evaluation of their colleagues' same activities and providing help if needed); pedagogical conditions for the effective training of future FL teachers to realize the control and evaluation competence at school are substantiated. The conclusions made it possible to state that the success of the process of preparing future teachers to realize the control and evaluation competence depends largely on the compliance with the above conditions, forms, methods, techniques and principles of FL educational process in general and ensuring the effective evaluation and monitoring of the students' educational achievements in particular.

Key words: *FL teacher training, functions of teacher's activity, control and evaluation competence.*